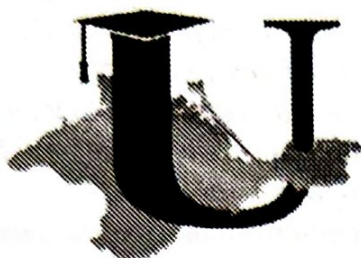

ТАВРІЙСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В. І. ВЕРНАДСЬКОГО

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ГУМАНІТАРНИЙ ІНСТИТУТ
КАФЕДРА ПСИХОЛОГІЇ, СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ ТА ПЕДАГОГІКИ

**ТАВРІЙСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ**
ІМЕНІ В. І. ВЕРНАДСЬКОГО
**V. I. VERNADSKY TAURIDA
NATIONAL UNIVERSITY**

МАТЕРІАЛИ
МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ

**«СУЧАСНА ПЕДАГОГІКА ТА ПСИХОЛОГІЯ:
МЕТОДОЛОГІЯ, ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА»**

3–4 грудня 2021 р.

Видавничий дім
«Гельветика»
2021

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ:

Ляшко Олександр Олександрович – директор Навчально-наукового гуманітарного інституту Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського, доцент кафедри публічного та приватного права, к.ю.н.;

Виноградова Вікторія Євгенівна – завідувач кафедри психології, соціальної роботи та педагогіки Навчально-наукового гуманітарного інституту Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського, д.п.н., доцент;

Максименко Сергій Дмитрович – директор Інституту психології імені Г. С. Костюка НАПН України, д.п.н., професор, академік-секретар Відділення психології, вікової фізіології та дефектології НАПН України;

Біла Ірина Миколаївна – професор кафедри психології, соціальної роботи та педагогіки Навчально-наукового гуманітарного інституту Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського, д.п.н., професор;

Садова Мирослава Анатоліївна – доцент кафедри психології, соціальної роботи та педагогіки Навчально-наукового гуманітарного інституту Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського, д.п.н., доцент;

Костюченко Олена Вікторівна – доцент кафедри психології, соціальної роботи та педагогіки Навчально-наукового гуманітарного інституту Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського, д.п.н., доцент;

Бєславіна Тетяна Іванівна – доцент кафедри психології, соціальної роботи та педагогіки Навчально-наукового гуманітарного інституту Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського, к.п.н., старший науковий співробітник;

Мітіна Світлана Володимирівна – доцент кафедри психології, соціальної роботи та педагогіки Навчально-наукового гуманітарного інституту Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського, к.п.н., доцент.

Сучасна педагогіка та психологія: методологія, теорія і практика: матеріали міжнародної науково-практичної конференції, м. Київ, 3–4 грудня 2021 р. – Київ : Таврійський національний університет імені В. І. Вернадського, 2021. – 168 с.

ISBN 978-966-992-682-1

У збірнику представлено стислий виклад доповідей і повідомлень, поданих на міжнародну науково-практичну конференцію «Сучасна педагогіка та психологія: методологія, теорія і практика», яка відбулася на базі Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського 3–4 грудня 2021 р.

УДК 37.01+159.9(063)

Пісоцький О. П. Виховання у дітей дошкільного віку почуття комічного.....	46
Процишина О. Ю. Реалізація міждисциплінарних зв'язків в процесі методичної підготовки майбутнього викладача мистецької школи.....	50
Пушкаш Х. В. Методичні підходи до формування поняття змінної у початковій школі.....	53
Шуфлетюк О. І. Використання паличок Кюїзенера для розвитку обчислювальних навичок у молодших школярів	57
НАПРЯМ 3. ПРОФЕСІЙНА ОСВІТА: ТЕОРІЯ, МЕТОДОЛОГІЯ, ПРАКТИКА	
Бойко Л. К. Роль виробничої практики у формуванні професійної та особистісної компетентності майбутніх фахівців технічного профілю	61
Дилин М. М. Проблема підготовки майбутніх фахівців дошкільної освіти до педагогічної діяльності.....	65
Дунаєвська О. Ф., Зубрицька Л. О., Зубрицька Т. Р. Формування професійної компетентності через внутрішній моніторинг.....	68
Крашеніннік І. В., Конюхов С. Л. Індивідуалізація професійної підготовки майбутніх фахівців на основі моделі стилів навчання Фелдера-Сілверман	72
Літвінчук С. Б. Інноваційні підходи до розвитку сучасної професійно-технічної освіти в умовах економічних викликів	74
Разводова М. В. Сутність і специфіка розвитку творчих здібностей дітей засобами хореографії.....	78
Тарасова О. В., Грищак І. С. Роль інформаційної компетентності у підготовці майбутніх педагогів професійного навчання	83

Процишина О. Ю.,

*аспірантка кафедри музикознавства та музичної освіти
Київського університету імені Бориса Грінченка*

Науковий керівник: Мережко Ю. В.,

кандидат педагогічних наук, доцент,

доцент кафедри академічного та естрадного вокалу

Київського університету імені Бориса Грінченка

РЕАЛІЗАЦІЯ МІЖДИСЦИПЛІНАРНИХ ЗВ'ЯЗКІВ В ПРОЦЕСІ МЕТОДИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ВИКЛАДАЧА МИСТЕЦЬКОЇ ШКОЛИ

Зміна освітньої парадигми вимагає переосмислення накопиченого педагогічного досвіду та пошуку нових ефективних методів підвищення фахової підготовки майбутніх викладачів мистецької школи. Актуальність проблеми міждисциплінарних зв'язків в освітньому процесі вищої школи пояснюється диференціацією та інтеграцією сучасних наукових знань, цілісністю професійної підготовки майбутніх фахівців, здатних вирішувати проблеми педагогічної практики.

Теоретичним осмисленням проблеми міжпредметних зв'язків у процесі підготовки фахівців займалися ряд вітчизняних та зарубіжних науковців (Г. Васьківська, Н. Воропай, Г. Кравцов, В. Коткова, Л. Петухова, О. Співаковський та ін.). Дослідники стверджують, що використання міждисциплінарних зв'язків на заняттях у ЗВО сприяє активному відновленню попередніх знань і цілеспрямованому засвоєнню нового матеріалу. На думку Г. Васьківської «ефективним засобом активації, що має дуже важливе значення в навчанні, слугують запитання і завдання, які можуть бути інформаційними та проблемними» [1, ст. 144].

На нашу думку, з метою формування методичної компетентності у майбутніх викладачів мистецької школи, є доречним метод реалізації міждисциплінарних зв'язків, який бажано використовувати у процесі вокально-методичної підготовки на заняттях «Сольний спів» та «Методика викладання сольного співу». В ході лабораторного заняття з дисципліни «Методика викладання сольного співу» на тему: «Вокально-дихальний процес. Опора дихання та звуку» [2] студентам було запропоновано виконати завдання, метою якого було інтегрувати набуті теоретичні знання та музично-аналітичні вміння з дисциплін, що входять до блоку «Музично-теоретичні студії»: «Теорія музики», «Сольфеджіо», «Аналіз музичних форм» при виконанні вокально-педагогічного аналізу твору. В процесі виконання завдання студентами з допомогою викладача було проаналізовано такі вокальні твори, визначено темп, розмір і метро-ритм вокальної мелодії, динаміку, фразування:

1. Українська народна пісня в обробці М. Лисенка «Лугом іду, коня веду».

2. Музика М. Лисенка, слова Т. Шевченка «Утоптала стежечку».

3. Музика Б. Фільц, слова Л. Костенко «Не час минає».

На основі теоретичного аналізу твору було запропоновано охарактеризувати вокальне дихання за наступними пунктами:

1. Який тип дихання потрібно використовувати під час виконання твору?

2. З якою швидкістю та інтенсивністю необхідно набирати повітря перед початком співу?

3. На яку долю в такті потрібно робити вдих?

4. З якою силою потрібно видихати, виконуючи твір?

5. Яка тривалість видиху у процесі співу?

Обґрунтуємо кожен з вище наведених пунктів аналізу вокального дихання у процесі виконання художнього твору.

1. Тип дихання у вокальній практиці використовується грудо-черевний, або нижньореберно-діафрагмальний. Часто недосвідчені співаки використовують верхньогрудне або ключичне дихання. Такий тип дихання не є раціональним для співу. При ключичному типі дихання піднімаються плечі, що перешкоджає здійсненню студентом глибокого вдиху; розширюється та піднімається верхня частина грудної клітки, що створює неестетичний вигляд та сковує грудну клітку; діафрагма не активна, слідує за рухами грудної клітки, що призводить до відсутності опори дихання, повітря видихається неекономно та неконтрольовано; живіт втягується на вдиху створюючи відчуття «скованості», це негативно впливає на роботу голосових зв'язок та гортані вцілому. При нижньореберному-діафрагмальному типі дихання створюються сприятливі умови для роботи всього голосового апарату та правильного голосоутворення. При грудо-діафрагмальному диханні плечі не рухаються; грудна клітка не піднімається, нижня частина її активно розширюється при вдихові; діафрагма активно працює, створюється відчуття опори дихання та звуку, опускається при наборі повітря та вертається в куполоподібний стан на видиху; м'язи живота на вдиху подаються вперед, а на видиху приходять у тонус та зберігають корисне напруження, що допомагає контролювати процес видиху під час співу.

2. Швидкість, інтенсивність та глибина вдиху залежить від темпу та характеру твору. Якщо твір виконується у повільному чи помірному темпі, то вдих повинен буди спокійним, неквапливим. Якщо ж темп швидкий, жвавий, то повітря треба набирати коротко та активно, щоб налаштувати дихальну систему на динамічну роботу у процесі виконання твору.

3. Від метро-ритмічного поділу тривалостей у творі буде залежати момент набору повітря співаком перед початком співу та у середині твору. Вокальна мелодія може починатися із сильної, відносно сильної та слабкої долі, а може із затакту. На кількість долей у такті вказує розмір. Якщо вокальна партія починається з першої долі в такті (сильної), то брати повітря для співу необхідно на попередній слабкій долі, в розмірі 2/4 робити вдих треба на другій долі, у розмірі 3/4 – на третій, в розмірі 4/4 – на четвертій і так далі. Відповідно, якщо спів починається на слабку другу чи четверту, або на відносно сильну третю, то вдих береться на попередній долі. В тих випадках, коли мелодія розпочинається затактом, то вдих стає на стільки коротшим, на скільки тривалим є затакт.

4. Сила і гучність звучання голосу залежить від активності роботи органів дихання, від інтенсивності підкладкового тиску видихуваного повітря у момент співу. Коли у вокальному творі стоять динамічні позначення *pp* (дуже тихо), *p* (тихо), то слід співати зі стримуваною рівномірною подачею повітря, посилюючи або послаблюючи інтенсивність видиху в залежності від змін динаміки. Спів на *f* (голосно), *ff* (дуже голосно) вимагає більш активної роботи дихальних органів та мускулатури дихальної системи, більш потужного видиху.

5. Тривалість видиху у процесі співу залежить від фразування. Щоб правильно розподілити повітря під час співу спершу студенту слід проаналізувати літературний текст, його поділ на логічні фрази, та визначити чи співпадають вони з музичним фразуванням, віднайти кульмінаційні моменти, звернути увагу на початок та закінчення музичних фраз та речень. Іноді у вокальних творах фразування чітко видно за рахунок пауз у вокальній мелодії. Проте якщо композиторський задум не передбачає чітко відмежованих фраз, то студент повинен самостійно визначити їхню тривалість в залежності від можливостей свого вокального дихання. Якщо дихальна мускулатура розвинена добре, то співак може проспівати значно більшу фразу, не розриваючи музичну думку. Проте якщо студент не достатньо вдосконалив свій видих, то повітря йому вистачить на значно меншу фразу.

Отже, реалізація міждисциплінарних зв'язків сприяє розвитку самостійного, творчого та аналітичного мислення у студентів, покращує процес формування методичної компетентності, актуалізує знання та вміння з інших дисциплін освітньої програми. В ході виконання завдання було виявлено неготовність студентів до використання музично-теоретичних знань з теорії музики, сольфеджіо та аналізу музичних форм на занятті «Методика викладання сольного співу», проте завдання викликало інтерес у студентів та збагатило їхній вокально-методичний досвід.

Список використаних джерел:

1. Васьківська Г. Дидактичні аспекти реалізації міждисциплінарних зв'язків у процесі фахової підготовки студентів вищих педагогічних навчальних закладів. *Освітологічний дискурс*. 2017. 3-4 (18-19). С. 137–149. URL: <https://od.kubg.edu.ua/index.php/journal/article/view/471> (дата звернення: 25.11.2021).
2. Методика викладання сольного співу. Робоча програма навчальної дисципліни галузі знань 02 «Культура і мистецтво» зі спеціальності 025 «Музичне мистецтво», освітньо-професійної програми 025.00.02 «Сольний спів» для студентів 3 курсу денної форми навчання. Київський університет ім. Б. Грінченка. Київ, 2021. 30 с.

Пушкаш Х. В.,

*здобувач вищої освіти відділення початкової освіти
та соціальної роботи*

Коломийського педагогічного фахового коледжу

Івано-Франківської обласної ради

Науковий керівник: Гречук В. Ю.,

викладач-методист

Коломийського педагогічного фахового коледжу

Івано-Франківської обласної ради

МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ ПОНЯТТЯ ЗМІННОЇ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Основним завданням математичного виховання, з позиції компетентісного підходу, є формування вмінь пізнання навколишнього світу та вирішення власних проблем математичними засобами. Як вказано у Державному стандарті початкової освіти учні повинні бути здатні розпізнавати і моделювати процеси та ситуації з повсякденного життя, які можна розв'язувати із застосуванням математичних методів.

Змінна, у математичному моделюванні відіграє особливу роль, оскільки вона виступає інструментом логічного відображення процесів, зміни чи руху. Цим зумовлено введення даного поняття, як і інших елементів алгебри, у початковий курс математики. Водночас, це поняття є досить абстрактним і тому його вивчення є складною методичною проблемою, над якою працювали провідні педагоги та науковці. Зокрема, проблеми методичних підходів до формування поняття змінної у початковій школі досліджували М.В. Богданович, М.В. Козак, Л.П. Кочина, Н.П. Листопад, С.О. Скворцова та багато інших.